

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової
роботи Західноукраїнського
національного університету
Микола ДИВАК
2026 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Чопика Юрія Євгеновича
на тему
«План Маршалла» для України: інвестиції та макроекономічна
допомога»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 29 – Міжнародні відносини
за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини**

Витяг

із протоколу засідання фахового семінару
кафедри міжнародних економічних відносин
від 05 червня 2026 р., протокол № 4

ПРИСУТНІ: Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, д. е. н., професор Зварич Р. Є. (гарант ОНП); професор кафедри міжнародних економічних відносин, д. е. н., професор Сохацька О. М. (науковий керівник); професор кафедри фінансів імені С.І. Юрія, д. е. н., професор Шулюк Б.С.; професор кафедри фінансів імені С.І. Юрія, д. е. н., професор Горин В.П.; заступник директора навчально-наукового інституту міжнародних відносин ім. Б. Д. Гаврилишина, доцент кафедри міжнародних економічних відносин к. е. н., доцент Живко М. А.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Бучинська Т. В.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Баглей Р. Р.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. філол. н., доцент Батрин Н. В.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. філол. н., доцент Вергун Л. І.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Войтенко О.М.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Болквандзе Н. І.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, доцент Братко О. С.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Гомотюк В. О.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Дем'янюк О. Б.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Длугопольська Т. І.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, PhD, доцент Луців Р. С.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, PhD, доцент Сохацький О. Ю.; викладач кафедри міжнародних економічних відносин Мазур Н. С.; здобувач Чопик Ю.Є.

Із присутніх 4 доктори економічних наук, 4 – фахівці за профілем поданої на розгляд дисертації.

Голова фахового семінару – доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Бучинська Тетяна Володимирівна.

Науковий керівник: професор кафедри міжнародних економічних відносин, доктор економічних наук, професор Сохацька Олена Миколаївна.

Рецензенти: професор кафедри фінансів імені С.І. Юрія, д. е. н., професор Шулюк Богдана Степанівна; професор кафедри фінансів імені С.І. Юрія, д. е. н., професор Горин Володимир Петрович;

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційної роботи здобувача

Чопика Юрія Євгеновича

на тему

«План Маршалла» для України: інвестиції та макроекономічна допомога»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 29 - Міжнародні відносини за спеціальністю 292 - Міжнародні
економічні відносини щодо її рекомендації до захисту

СЛУХАЛИ:

Доповідь здобувача кафедри міжнародних економічних відносин Чопика Юрія Євгеновича про результати проведеного дослідження. Здобувач обґрунтував актуальність теми дисертаційної роботи, визначив її мету та завдання, ознайомив присутніх зі структурою та основними положеннями дисертації, представив результати теоретичного та емпіричного аналізу, розкрив наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів.

Доповідачеві за змістом дисертації було поставлено 10 запитань, на які отримано вичерпні відповіді, зокрема:

1. Ви згадували уточнення терміну повоєнна відбудова. Як ви вважаєте, у чому основна прогалина існуючих теоретичних підходів до повоєнної відбудови? (PhD, доцент Луців Р. С.)
2. Враховуючи, що План Маршалла був програмою відбудови країни-агресора на післявоєнному етапі, наскільки застосовним є цей підхід до України як країни-жертви агресії? (PhD, доцент Луців Р. С.)
3. Ви згадали про те, що саме макроекономічна допомога в межах Плану Маршалла не була настільки значною, як, наприклад, сучасна підтримка України. Враховуючи це, на вашу думку, чи дійсно саме План Маршалла був ключовою причиною стрімкого економічного відновлення Західної Німеччини? (к. е. н., доцент Бучинська Т. В.)
4. Ви згадували, що саме країни на післявоєнних етапах історично залучали значну частку іноземних інвестицій. Як ви вважаєте, з чим це пов'язано? (к. е. н., доцент Болквандзе Н. І.)
5. Чи відомо вам, якими на даний момент є фінансові потреби у післявоєнному відновленні України? (к. е. н., доцент Дем'янюк О. Б.)

6. Ви наголошуєте на тісному взаємозв'язку компонентів запропонованої моделі відбудови. Чи може цей взаємозв'язок бути не лише сильною стороною, а й ризиком – коли збій в одному блоці, наприклад зупинка допомоги, ставить під загрозу всю модель? (к. е. н., доцент Баглей Р. Р.)
7. Ви згадували заморожені російські активи, які переважно знаходяться в країнах ЄС. Чи досліджували ви детальніше використання цих активів без прямої передачі їх Україні? (к. е. н., доцент Гомотюк В. О.)
8. У підходах до виокремлення єдиного органу відповідального лише за відбудову ви пропонуєте дві альтернативи: створити нове міністерство відбудови або посилити наявне Державне агентство відновлення. Який із цих варіантів ви вважаєте кращим і чому? (д. е. н., професор Горин В.П.)
9. Ви згадували про систематизацію ролей основних гравців у сфері відбудови. На вашу думку, які з них відіграватимуть найважливішу роль на етапі післявоєнної відбудови України? (д. е. н., професор Горин В.П.)
10. Якими є потенційні важелі тиску на росію щодо отримання від неї репарацій на користь України? (д. е. н., професор Шулюк Б.С.)

Рецензент, професор кафедри фінансів імені С.І. Юрія, доктор економічних наук, професор Шулюк Богдана Степанівна відзначила, що дисертаційна робота Чопика Юрія Євгеновича присвячена дослідженню повоєнної відбудови України крізь призму застосування ключових принципів Плану Маршалла – теми, яка зберігає виняткову науково-прикладну актуальність в умовах тривалої збройної агресії та нагальної потреби у мобілізації міжнародної фінансової підтримки.

Позитивно оцінюється розроблена здобувачем аналітична система компаративних індикаторів, яка дозволяє зіставити масштаби економічних потрясінь у Німеччині після Другої світової війни та в Україні після 2022 року. Зокрема, зіставлення показників падіння ВВП (близько 29% в Україні проти близько 30% у Німеччині), рівня зовнішнього боргу та інших макроекономічних показників формує переконливу доказову базу для обґрунтування центральної гіпотези дослідження.

Науковою цінністю відзначаються запропоновані автором підходи до адміністрування макроекономічної допомоги, які передбачають поєднання зовнішнього моніторингу з боку міжнародних партнерів із визначенням єдиного відповідального органу в Україні, прозорістю витрачання коштів та запровадженням чітких індикаторів досягнення цілей відновлення. Ці пропозиції мають безпосередню практичну цінність для формування інституційної архітектури повоєнної відбудови.

Разом із тим доцільно висловити окремі зауваження. По-перше, аналіз фінансових механізмів залучення коштів, зокрема ролі заморожених активів РФ, грантового та кредитного фінансування, можна зробити більш деталізованим з точки зору бюджетних і боргових ризиків для України. По-друге, важливо оновити дані за окремими показниками, що стосуються наслідків війни для України, оскільки за час дослідження вже з'явилися актуальніші дані.

Зазначені зауваження не знижують загальної наукової та практичної цінності роботи. Дисертація є завершеним самостійним науковим дослідженням і відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини, а її автор заслуговує на присудження відповідного ступеня.

Рецензент, професор кафедри фінансів імені С.І. Юрія, доктор економічних наук, професор Горин Володимир Петрович зазначив, що подана дисертаційна робота є актуальним і своєчасним дослідженням, яке розглядає можливості адаптації досвіду Плану Маршалла до умов повоєнної відбудови України – країни, що стикається з безпрецедентними економічними, безпековими та гуманітарними викликами.

Дисертація вирізняється значним теоретичним підґрунтям. Здобувачем систематизовано наукові підходи до розуміння повоєнної відбудови, уточнено понятійно-категоріальний апарат, розроблено авторське визначення «повоєнної відбудови» як комплексного процесу, що охоплює макроекономічну стабілізацію, відновлення людського капіталу та інтеграцію держави у міжнародні економічні й безпекові структури.

Практичну цінність становлять авторські пропозиції щодо перспективних секторів для залучення прямих іноземних інвестицій в Україну, а також підхід до синхронізації процесів євроінтеграції та повоєнного відновлення. Важливим є й аналіз ролі євроатлантичної безпекової інтеграції як передумови економічної стабілізації.

Водночас є підстави для окремих зауважень. Використання індексованих траєкторій для порівняння динаміки ключових макроекономічних показників двох періодів, що значно відрізняються за характером, потребує додаткового методологічного обґрунтування. Також більш розгорнутого аналізу заслуговує питання джерел і пріоритетів використання репараційних коштів як одного з інструментів відбудови. Окремі положення першого розділу, присвячені підходам до розуміння повоєнної відбудови та впливу війни на економіку, могли б бути додатково підкріплені теоріями, в яких здійснювалось осмислення війни та її економічних наслідків.

Зазначені зауваження мають переважно дискусійний характер і не применшують наукової значущості роботи. Дисертація Чопика Юрія Євгеновича відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини, а її автор заслуговує на присудження відповідного ступеня.

Науковий керівник, професор кафедри міжнародних економічних відносин, доктор економічних наук, професор Сохацька Олена Миколаївна зазначила, що дисертаційна робота Чопика Юрія Євгеновича присвячена вирішенню актуального завдання у сфері міжнародних економічних відносин – виробленню наукових підходів та практичних рекомендацій щодо повоєнної відбудови України із залученням інструментів макроекономічної допомоги та зовнішніх інвестицій на основі досвіду реалізації Плану Маршалла.

Актуальність дослідження зумовлена масштабами наслідків повномасштабної агресії Росії – втратами територій, людського капіталу, падінням ВВП та загальної продуктивності економіки. Разом із тим перед Україною постає додатковий виклик: збереження потенціалу майбутньої воєнної загрози навіть після завершення теперішньої війни. Це ставить на порядок денний необхідність максимально ефективно використати повоєнні роки для економічного зростання, європейської та євроатлантичної інтеграції, розвитку збройних сил та посилення обороноздатності.

У дисертації здобувачем проведено статистичний компаративний аналіз, який підтвердив структурну схожість економічних викликів, що постали перед Україною та Німеччиною внаслідок воєнних конфліктів, зокрема щодо втрат людського капіталу, територій, падіння ключових макроекономічних показників. На цій основі сформульовано та емпірично перевірено гіпотезу про можливість і доцільність застосування підходів «нового Плану Маршалла» до відбудови України.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у розвитку теоретичних і прикладних підходів до формування механізмів повоєнного відновлення: удосконалено підходи до систематизації інструментів макроекономічної допомоги та іноземних інвестицій, уточнено ролі міжнародних організацій, держав, приватного сектору та громадянського суспільства у відбудовчих процесах, визначено репарації як джерело їх фінансування. Окремо розроблено підходи до відновлення економічного та військового потенціалу через євроатлантичну інтеграцію, а також визначено перспективні сфери для залучення ПІІ на повоєнному етапі.

Практичне значення роботи підтверджується впровадженням її результатів відповідними інституціями, зокрема міжнародною неурядовою організацією IREX та Управлінням стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради. Практичне значення полягає, зокрема, у розробці науково-прикладних положень щодо вдосконалення процесу залучення міжнародних неурядових організацій до післявоєнного відновлення та щодо розвитку партнерства органів влади з ключовими міжнародними гравцями у сфері відбудови.

Дисертаційна робота характеризується чіткою структурою, логікою викладення матеріалу, належним рівнем наукового опрацювання джерел, та достатнім рівнем апробації результатів на науково-практичних конференціях і у фахових виданнях, у тому числі у виданнях, які індексуються у наукометричній базі Scopus.

У процесі дослідження здобувач продемонстрував здатність до самостійного наукового дослідження, критичного аналізу складних процесів міжнародних економічних відносин, та формування обґрунтованих висновків і рекомендацій. Важливо підкреслити дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності та вимог до оформлення результатів наукового дослідження.

Дисертаційна робота Чопика Юрія Євгеновича виконана на високому науковому та прикладному рівні, має чітку структуру і логіку викладу матеріалу та повністю відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора

філософії за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини. Зазначену роботу науковим керівником рекомендовано до захисту, а її автор заслуговує на присудження відповідного наукового ступеня.

В обговоренні дисертаційної роботи взяли також участь: завідувач кафедри міжнародних економічних відносин, д. е. н., професор Зварич Р. Є.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Дем'янюк О. Б.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Гомотюк В. О.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин, к. е. н., доцент Болквадзе Н. І.

У своїх виступах члени фахового семінару зазначили, що дисертаційна робота здобувача Чопика Юрія Євгеновича на тему «План Маршалла» для України: інвестиції та макроекономічна допомога» виконана на актуальну проблематику, що стосується механізмів повоєнного відновлення національної економіки в умовах безпрецедентних структурних втрат, трансформації міжнародного економічного порядку та нагальної потреби у мобілізації зовнішніх ресурсів для забезпечення сталого розвитку України. Учасники обговорення підкреслили вагому теоретичну та прикладну цінність отриманих результатів для розвитку сучасних концепцій повоєнної відбудови, а також для формування стратегічних орієнтирів залучення макроекономічної допомоги та прямих іноземних інвестицій з урахуванням євроінтеграційних та євроатлантичних процесів.

Члени семінару відзначили належний рівень наукової новизни дисертаційної роботи, обґрунтованість сформульованих положень та їх емпіричну верифікацію. Зокрема, здобувачем уточнено поняття «повоєнна відбудова» як комплексного процесу економічного, інституційного та безпекового відновлення держави після або під час воєнного конфлікту, що охоплює не лише фізичну реконструкцію інфраструктури, але й стабілізацію макроекономічного середовища, залучення міжнародної допомоги та інтеграцію у міжнародні економічні й безпекові структури. Розвинуто теоретичні положення щодо ролі макроекономічної допомоги як інструменту не лише стабілізації, але й прискорення структурної модернізації у повоєнний період.

Окремо підкреслено, що у роботі здійснено компаративний аналіз наслідків Другої світової війни для Німеччини та повномасштабної агресії для України за ключовими індикаторами – падінням ВВП, рівнем безробіття, втратами людського капіталу, територіальними та інфраструктурними збитками, інтенсивністю макроекономічної допомоги. Обґрунтовано структурну та статистичну подібність викликів, з якими зіткнулись обидві країни, що слугує доказовою базою для центральної гіпотези дослідження. Позитивне схвалення отримав методологічний інструментарій – зокрема розрахунок CAGR, застосування закону Оукена, та побудова композитного індексу відновлення, що дозволяє порівнювати траєкторії відновлення в різних часових і контекстуальних вимірах.

Учасники семінару позитивно оцінили розроблену автором систему практичних рекомендацій щодо повоєнного відновлення України: пропозиції щодо адміністрування макроекономічної допомоги через єдиний відповідальний виконавчий орган з чіткими повноваженнями та індикаторами моніторингу; підходи до синхронізації євроінтеграційних процесів та відбудови; визначення перспективних секторів для залучення ПІІ; а також аналіз механізмів стягнення репарацій з країни-агресора як джерела фінансування відновлення.

Важливим результатом дисертації визначено розроблену автором комплексну модель повоєнної відбудови України, що інтегрує виміри макроекономічної підтримки, безпекової стабілізації та євроатлантичної інтеграції. Члени семінару відзначили, що аналіз ролі євроатлантичної безпекової архітектури як передумови економічного відновлення є одним із найбільш практично значущих внесків дослідження.

Наукові результати дисертаційної роботи були апробовані на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, а основні положення та висновки опубліковані у фахових наукових виданнях, зокрема у двох виданнях, що індексуються у наукометричній базі Scopus. Члени фахового семінару дійшли висновку, що представлена дисертаційна робота характеризується цілісністю дослідження, логічною структурованістю, належним рівнем методологічного обґрунтування та відповідає вимогам до наукових робіт на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини.

На підставі результатів обговорення присутні на засіданні

ПОСТАНОВИЛИ:

Прийняти висновок щодо дисертаційної роботи Чопика Юрія Євгеновича на тему «План Маршалла» для України: інвестиції та макроекономічна допомога» як такої, що відповідає вимогам, які заявлені до дисертації, та пропонувати вченій раді університету затвердити висновок фахового семінару.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету

У сучасних умовах, коли Україна зіткнулась із масштабними наслідками повномасштабної збройної агресії Росії, питання формування ефективних механізмів повоєнної відбудови набуває стратегічного значення для подальшого розвитку країни. Зокрема, станом на 2026 рік Україна зазнала значних втрат людського капіталу та територій, суттєвого падіння ВВП і загальної продуктивності економіки, руйнування виробничої та соціальної інфраструктури.

Водночас перед Україною постає додатковий виклик, який принципово відрізняє її ситуацію від більшості відомих постконфліктних контекстів: збереження потенціалу майбутньої військової агресії з боку РФ навіть після

завершення теперішньої війни. Саме тому необхідно з максимальною ефективністю використати повоєнні роки для економічного зростання, зміцнення обороноздатності, а також для поглиблення євроатлантичної та європейської інтеграції. Ключовими у цьому контексті залишаються питання щодо найкращих підходів до залучення макроекономічної допомоги та зовнішніх інвестицій з урахуванням геополітичних і міжнародних економічних реалій.

Вирішення цього завдання вимагає систематизації та теоретичного узагальнення практики повоєнної відбудови. Серед історичних прецедентів особливе місце посідає План Маршалла – один із найуспішніших прикладів організованого повоєнного відновлення, реалізований США для відбудови Західної Європи, зокрема Західної Німеччини, після Другої світової війни. Його впровадження стало одним із головних чинників стрімкого економічного розвитку в Німеччині, сприяло політико-економічній інтеграції країн регіону та відіграло важливу геополітичну роль у стримуванні поширення комунізму в Європі. Успіх Плану Маршалла забезпечувався поєднанням прямої макрофінансової підтримки, стимулювання інституційних реформ, розвитку торговельного співробітництва та залучення іноземних інвестицій.

Попри наявність великої кількості аналітичних та наукових матеріалів щодо Плану Маршалла і кращих практик повоєнного відновлення, бракує систематизованого, комплексного погляду на ці процеси у сучасному контексті. Зокрема, недостатньо дослідженим залишається питання: чи є підходи Плану Маршалла застосовними до повоєнної відбудови України з урахуванням сучасних геополітичних реалій? При цьому важливо розуміти принципову асиметрію: План Маршалла реалізовувався для Німеччини – основного винуватця війни, і одним із його завдань було недопущення відродження її військового потенціалу. Відновлення України, навпаки, вимагає нарощування економічної та військової спроможності, достатньої для протистояння можливій майбутній агресії росії.

Дисертаційна робота виконана в межах науково-дослідних тем кафедри міжнародних економічних відносин, зокрема автором запропоновано теоретичні підходи до післявоєнної відбудови, систематизацію впливу конфліктів на економіку, систематизацію ролей зовнішніх гравців при післявоєнній відбудові України.

Практичне значення одержаних результатів дисертаційної роботи полягає у можливості їх використання як методологічної та прикладної основи для подальших досліджень у сфері формування підходів до повоєнної відбудови, а також у процесі розроблення стратегічних рішень щодо залучення макроекономічної допомоги та іноземних інвестицій для України.

Ключові теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації, отримані автором у ході дослідження, були апробовані та впроваджені в діяльність міжнародних організацій та органів місцевого самоврядування.

Зокрема, результати дослідження використано у діяльності міжнародної організації «Рада міжнародних наукових досліджень і обмінів» (IREX), що реалізує програми міжнародної технічної допомоги в Україні (довідка № 415 від

11 березня 2025 р.). Окремі результати дослідження, зокрема елементи комплексної моделі повоєнного відновлення України, будуть використані при впровадженні ініціатив з повоєнної відбудови м. Тернополя та Тернопільської міської територіальної громади (довідка № 44/2 від 02 червня 2026 р.). Основні теоретичні положення та рекомендації використовуються у навчальному процесі при викладанні дисциплін «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародні конфлікти», «Геополітичні виміри міжнародних економічних відносин» у Західноукраїнському національному університеті (довідка № 126-31/1361 від 29 травня 2026 р.).

Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Західноукраїнського національного університету (протокол № 3 від 09.11.2022 р.).

Мета, завдання та методи дослідження. Об'єкт та предмет дослідження

Метою роботи є розвиток теоретичних засад майбутньої післявоєнної відбудови України на основі використання успішних практик Плану Маршалла щодо відновлення економіки Західної Німеччини через інструменти макроекономічної допомоги та зовнішніх інвестицій.

Досягнення мети зумовило необхідність формулювання та реалізації наступних завдань:

- систематизувати теоретичні концепції відбудови економік країн-учасниць після різних типів збройних конфліктів для уточнення термінологічного апарату;
- виокремити наукові підходи до післявоєнної відбудови та відновлення економік країн Західної Європи після Першої та Другої світових війн для визначення феномену «Плану Маршалла»;
- розвинути теоретичні аспекти використання макроекономічної допомоги на післявоєнних етапах, виокремити акторів, що відіграють ключову роль у цих процесах для вироблення пропозицій для України;
- визначити взаємозв'язок воєнних конфліктів та іноземних інвестицій для оцінювання ролі цього інструменту у процесах післявоєнної відбудови України;
- здійснити компаративний аналіз впливу Другої світової війни на економіку Німеччини та повномасштабної агресії РФ на економіку України, через порівняння показників ВВП, інфляції, промислового виробництва, руйнування інфраструктури, територіальних втрат і людського капіталу, а також динаміки відновлення в умовах масштабного зовнішнього фінансування, для визначення доцільності застосування «нового Плану Маршалла» до відбудови України;
- розробити комплексну теоретичну модель повоєнного відновлення України;
- запропонувати підходи до ефективного залучення і використання макроекономічної допомоги та післявоєнних репарацій Україною на післявоєнному етапі в умовах інтеграції до Європейського Союзу;

- визначити підходи до забезпечення і розвитку українського війська, в тому числі через інтеграцію у євроатлантичну безпекову архітектуру, як ключового фактору, що забезпечить стійкий і тривалий мир в Україні;
- визначити наявні та потенційні шляхи, а також перспективні сфери, для ефективного залучення іноземних інвестицій в Україну на післявоєнному етапі.

Об'єктом дослідження є процеси післявоєнного економічного відновлення держав у системі міжнародних економічних відносин.

Предметом дослідження є механізми та інструменти макроекономічної допомоги й залучення іноземних інвестицій у післявоєнній відбудові України з урахуванням досвіду реалізації Плану Маршалла для Західної Німеччини після Другої світової війни.

Наукова новизна дослідження. Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у розвитку теоретичних засад формування механізмів післявоєнної відбудови економіки України на основі залучення макроекономічної допомоги та зовнішніх інвестицій із урахуванням досвіду реалізації Плану Маршалла щодо відновлення економіки Західної Німеччини та сучасних умов міжнародного економічного середовища. Основні результати, що визначають наукову новизну дослідження, полягають у такому:

вперше:

- обґрунтовано та емпірично підтверджено гіпотезу про можливість застосування ключових підходів Плану Маршалла до повоєнної відбудови України через контроль динаміки відновлення та нарощування економічного та військового потенціалу (ВВП, рівня безробіття, втрат людського капіталу, інфраструктурних і територіальних збитків) шляхом створення прозорого механізму підзвітності використання макроекономічної допомоги та інвестицій в умовах масштабної зовнішньої підтримки;

удосконалено:

- поняття «повоєнна відбудова», яке на відміну від позицій інших авторів визначено як комплексний процес економічного, інституційного та безпекового відновлення держави після завершення масштабного воєнного конфлікту або під час нього, що передбачає не лише фізичну реконструкцію зруйнованої інфраструктури, але й стабілізацію макроекономічного середовища, відновлення людського капіталу, модернізацію економіки, залучення міжнародної макроекономічної допомоги та іноземних інвестицій, а також інтеграцію держави у міжнародні економічні та безпекові структури з метою забезпечення довгострокового миру, стійкого економічного розвитку та підвищення національної конкурентоспроможності;
- принципи повоєнної відбудови, зокрема через включення принципу безпекової диверсифікації, що передбачає формування структури національної економіки, орієнтованої насамперед на стійкість і автономність у критичних

секторах, а не на максимізацію економічної ефективності, з огляду на збереження загрози майбутньої агресії росії;

- підходи до адміністрування макроекономічної допомоги на етапі повоєнної відбудови, які, на відміну від наявних, поєднують зовнішній моніторинг з боку ключових партнерів із визначенням єдиного відповідального виконавчого органу в країні, що відновлюється, за умов прозорості, підзвітності та запровадження індикаторів моніторингу цілей відновлення і реформ, що забезпечує ефективну координацію урядових і неурядових учасників та підвищує результативність прямого фінансування відбудови; окремо визначено репарації від країни-агресора як додаткове джерело фінансування відбудови та обґрунтовано підходи до синхронізації відбудовчих процесів з євроінтеграційним курсом України;

- наукові підходи до побудови комплексної моделі повоєнного відновлення України, що інтегрує виміри макроекономічної підтримки, залучення інвестицій, безпекової стабілізації, міжнародної економіко-політичної та безпекової інтеграції, як взаємопов'язані умови сталого відновлення, зокрема удосконалено пропозиції щодо моделі відновлення оборонного та економічного потенціалу України через інтеграцію в євроатлантичну безпекову архітектуру як передумову довгострокового миру;

набули подальшого розвитку:

- теоретичні підходи до систематизації повоєнних практик відбудови, після світових воєн і локальних конфліктів другої половини XX – початку XXI ст., зокрема виявлено спільні закономірності та умови успішного відновлення, що зберігають актуальність незалежно від специфіки конкретного конфлікту;

- теоретичне трактування Плану Маршалла як унікального набору компонентів: макрофінансової підтримки, інвестицій, інституційних реформ, та економічної інтеграції країн, що в сукупності забезпечили умови для сталого повоєнного відновлення Західної Німеччини та можуть слугувати концептуальною основою для формування сучасного підходу до відбудови України;

- наукові підходи до розуміння ролей акторів повоєнної відбудови, зокрема систематизовано функції міжнародних фінансових організацій, іноземних держав-партнерів та наднаціональних структур, держави, що відновлюється, приватного сектору, громадянського суспільства, та неурядових організацій у процесах відбудови, що дозволило сформулювати рекомендації щодо ефективної координації їх взаємодії;

- теоретичні положення щодо взаємозв'язку воєнних конфліктів та динаміки іноземних інвестицій, зокрема обґрунтовано, що збройні конфлікти суттєво знижують інвестиційну привабливість у короткостроковому горизонті, водночас повоєнний період формує специфічні можливості для залучення ПІІ за умови відповідного інституційного та безпекового середовища;

- наукові підходи до визначення перспективних секторів і механізмів залучення прямих іноземних інвестицій в Україну на повоєнному етапі з

урахуванням структурних втрат, потреб довгострокового зростання та євроінтеграційних процесів.

***Обґрунтованість і достовірність наукових положень,
висновків і рекомендацій, які захищаються***

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі, забезпечуються комплексним застосуванням сучасних теоретико-методологічних підходів до дослідження механізмів повоєнної відбудови, а також використанням системи взаємопов'язаних загальнонаукових і спеціальних методів — історичного, порівняльного, статистичного, індексного та графічного, що забезпечує багатовимірність аналізу та цілісність наукового узагальнення.

Емпіричну базу дослідження становлять репрезентативні статистичні та аналітичні дані міжнародних і національних джерел, зокрема Світового банку, ООН та її спеціалізованих установ, Міжнародного валютного фонду, статистичних порталів Statista та Trading Economics, а також офіційні матеріали Кабінету Міністрів України та Державного департаменту США. Додатково використано наукові публікації, монографічні дослідження та власні розрахунки автора, зокрема компаративний аналіз динаміки ВВП, безробіття та промислового виробництва із застосуванням закону Оукена, методу CAGR та авторського композитного індексу відновлення.

Достовірність отриманих результатів підтверджується узгодженістю теоретичних положень із результатами емпіричного аналізу, логічною послідовністю викладу матеріалу та коректністю використаного методичного інструментарію. Наукові положення є достатньо аргументованими завдяки поєднанню системного підходу, структурного аналізу та інтерпретації сучасних геополітичних і макроекономічних тенденцій. Практичні рекомендації розроблено з урахуванням сучасних викликів для України, зокрема наслідків воєнних дій, структурних змін в економіці та нових можливостей євроінтеграційного розвитку.

Практичне значення роботи

Практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає в їхній прикладній придатності для формування державної політики у сфері повоєнної відбудови, розробки стратегічних документів щодо залучення макроекономічної допомоги та іноземних інвестицій в Україну, а також координації відбудовчих процесів з євроінтеграційним курсом України.

Отримані результати можуть бути використані Міністерством економіки України, Міністерством закордонних справ України, органами місцевого самоврядування, регіональними адміністраціями, міжнародними організаціями та неурядовими структурами, залученими до планування та реалізації програм повоєнного відновлення.

***Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та
особистий внесок у них автора***

Основні результати дисертаційного дослідження знайшли своє відображення у 13 наукових публікаціях загальним обсягом 4,96 друкованих аркуші, з яких автору належить 3,45 д.а. 4 статті опубліковано у фахових українських виданнях

(1 у співавторстві), 1 стаття у співавторстві у міжнародному науковому виданні (2 зі статей індексовані у наукометричній базі Scopus), та 8 праць апробаційного характеру.

Статті у наукових виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та Web of Science:

1. Chopyk, Y., Sokhatska, O. Marshall Plan: geopolitical prerequisites and economic impact on the participating nations. *Journal of European Economy*, Vol. 22. № 2 (85). April–June 2023. P. 210-231. ISSN 2519-4070. DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2023.02.210>. URL: <http://jeej.wunu.edu.ua/index.php/enjee/article/view/1646/1651>. (0,62 д.а.), Scopus.

2. Gorokhova, T., Firstenko, O., Chopyk, Y., Voitsitska, K., Petrukha, N. Strategies for Ukraine's Post-War Economic Recovery within the Framework of Sustainable Development Goals. *Journal of Lifestyle and SDGs Review*, Vol. 5 No. 1 (2025): (Continuous Publication). E-ISSN: 2965-730X. DOI: <https://doi.org/10.47172/2965-730X.SDGsReview.v5.n01.pe03350>. URL: <https://sdgsreview.org/LifestyleJournal/article/view/3350>. (0,2 д.а.), Scopus.

Статті у наукових фахових виданнях України:

3. Чопик Ю.Є. Основні гравці у сфері повоєнної відбудови країн. *«Київський економічний науковий журнал»*. Випуск № 5. 2024. С. 166-176. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-5-24>. URL: <https://journals.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/149> (0,9 д.а.)

4. Чопик Ю.Є. Економічні наслідки Другої світової війни для Німеччини. *Економічний науково-практичний журнал «Причорноморські економічні студії»*. Випуск № 89. 2024. С. 88-92. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.89-15>. URL: http://bses.in.ua/journals/2024/89_2024/17.pdf. (0,47 д.а.)

5. Чопик Ю.Є. Процес вступу України в ЄС у контексті майбутньої повоєнної відбудови. *Економіка та суспільство*. 2025. № 81. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-175>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/7211>. (0,5 д.а.)

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Чопик Ю. Є. Макроекономічна допомога колективного заходу Україні в умовах війни: перші підсумки. Восьмі Всеукраїнські наукові читання пам'яті С.І. Юрія: збірник наукових праць. Тернопіль. ЗУНУ. 15 листопада 2022 року. С. 153-154. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/46261>. (0,1 д.а.)

7. Чопик Ю.Є., Сохацька О.М. Вартість війни: ефект торнадо. Інноваційні процеси економічного та соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід: матеріали XVI Міжнародної наукової конференції молодих учених і студентів. Тернопіль. ЗУНУ. 28 березня 2023 року. С. 134-136. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/48962>. (0,06 д.а.)

8. Чопик Ю.Є., Сохацька О.М. Поточна відбудова українських міст як перший крок післявоєнного відновлення. III Міжнародна науково-практична конференція «Соціальні, економіко-правові та фінансові виклики в умовах

глобальних трансформацій». Свалява. 19-20 травня 2023 року. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/48634>. (0,05 д.а.)

9. Чопик Ю. Війна в Україні і повоєнне відновлення в міжнародних відносинах. IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах». 26 квітня 2024 року. URL: <http://umsf.dp.ua/2021-03-02-09-34-59/studentska-nauka/2-uncategorised/2833-шановні-науковці> (0,1 д.а.)

10. Чопик Ю. Основні зовнішні актори у повоєнному відновленні. XVII Міжнародна науково-практична конференція молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід». 26-27 березня 2024 року. С. 73-75. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/50917>. (0,12 д.а.)

11. Чопик Ю.Є., Сохацька О.М. Прямі іноземні інвестиції в часи міжнародних криз. Міжнародна наукова конференція: «Трансформація економічної системи в умовах сьогодення: процеси, стратегії, технології». 30-31 травня 2024 року. Лейпциг URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/477>. (0,05 д.а.)

12. Чопик Ю.Є., Сохацька О.М. Втрати людського капіталу під час широкомасштабних воєн: історія і сучасність. Міжнародна науково-практична конференція «Фінансово-економічна система національної економіки: тенденції та перспективи». Запоріжжя. 2–3 травня 2025 року. URL: <http://catalog.lihapres.eu/index.php/lihapres/catalog/view/398/12999/29185-1>. (0,08 д.а.)

13. Чопик Ю. Є. Вплив повномасштабної війни на економіку України: падіння ВВП, інфляція та економічна нестабільність. Міжнародна науково-практична конференція «Ефективні механізми господарювання в контексті сучасної економічної теорії». Запоріжжя. 7–8 березня 2025. С. 237–239. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/48408/1/%D0%9A%D0%9F%D0%A3%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F_7-8%20%D0%B1%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%BD%D1%8F%202025.pdf

Текст дисертаційної роботи пройшов перевірку на наявність текстових запозичень за допомогою інтернет-сервісу *StrikePlagiarism*. За результатами перевірки, виявлено відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерело та встановлено, що дисертаційна робота Чопика Юрія Євгеновича «План Маршалла» для України: інвестиції та макроекономічна допомога» відповідає принципам академічної доброчесності.

Апробація матеріалів дисертації

Основні положення та результати дисертаційного дослідження Чопика Юрія Євгеновича доповідалися й обговорювалися на міжнародних науково-практичних конференціях та наукових заходах, зокрема:

VIII Всеукраїнські наукові читання пам'яті С.І. Юрія (Тернопіль, 15 листопада 2022 р.);

XVI Міжнародна наукова конференція молодих учених і студентів (Тернопіль, 28 березня 2023 р.);

III Міжнародна науково-практична конференція Міжнародна наукова конференція «Соціальні, економіко-правові та фінансові виклики в умовах глобальних трансформацій» (Свалява, 19-20 травня 2023 р.);

XVII Міжнародна науково-практична конференція молодих учених і студентів «Інноваційні процеси економічного і соціально-культурного розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід». (Тернопіль, 26-27 березня 2024 р.);

IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах» (онлайн, 26 квітня 2024 р.);

Міжнародна наукова конференція «Трансформація економічної системи в умовах сьогодення: процеси, стратегії, технології» (Лейпциг, 30-31 травня 2024 р.);

Міжнародна науково-практична конференція «Ефективні механізми господарювання в контексті сучасної економічної теорії» (Запоріжжя, 7-8 березня 2025 р.);

Міжнародна науково-практична конференція «Фінансово-економічна система національної економіки: тенденції та перспективи» (Запоріжжя, 2-3 травня 2025 р.).

Оцінка мови та стилю дисертації

Дисертацію написано у науковому стилі діловою українською мовою. Вона характеризується змістовною довершеністю, цілісністю, логічністю розгляду питань, точністю викладення спеціальної термінології, лаконічністю викладу та об'єктивністю подання матеріалів дослідження.

Відповідність дисертації нормативно встановленим вимогам та можливість подання до захисту

За своєю структурою та змістом дисертація Чопика Юрія Євгеновича на тему «План Маршалла» для України: інвестиції та макроекономічна допомога» відповідає спеціальності 292 – Міжнародні економічні відносини та вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

При проведенні відкритого голосування учасники фахового наукового семінару проголосували «за» – 18, «проти» – немає, «утримались» – немає.

У результаті розгляду дисертації Чопика Юрія Євгеновича та повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛИЛИ:

Пропонувати Вченій раді Західноукраїнського національного університету затвердити такий склад разової спеціалізованої вченої ради:

Головою разової спеціалізованої вченої ради призначити: доктора економічних наук, професора Зварича Романа Євгеновича, завідувача кафедри міжнародних економічних відносин Західноукраїнського національного університету.

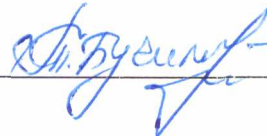
Рецензенти: доктор економічних наук, професор кафедри фінансів імені С.І. Юрія Західноукраїнського національного університету, професор Шулюк Богдана Степанівна; доктор економічних наук, професор кафедри фінансів імені С.І. Юрія Західноукраїнського національного університету, професор Горин Володимир Петрович.

Опоненти: доктор економічних наук, професор, завідувач сектору міжнародних фінансових досліджень, Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України» Борзенко Олена Олександрівна; кандидат економічних наук, науковий співробітник відділу регіональної фінансової політики, Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього Національної академії наук України» Нестор Ольга Юріївна.

Рекомендувати новоствореній разовій спеціалізованій вченій раді прийняти дисертаційну роботу до захисту.

Головуюча на засіданні

к. е. н., доцент, доцент кафедри
міжнародних економічних відносин

Тетяна БУЧИНСЬКА